

Письменник знав, що до самого кінця життя він повинен всім добром, яке ще є на світі, всіма казками, всієї кров'ю серця відбивати, відштовхувати загибель що насувається. Він це і зробив. Казки лунали в поїзді, який віз дітей на загибель в Треблінку, і поки це було можливо, до останньої секунди, Корчак турбувався, намагався взяти на свої страждання сотні дітей, які йому довірилися, а на наступний день Януш Корчак загинув разом з дітьми в одній із газових камер концтабору [2, 527].

Список використаної літератури:

1. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. / Педагогіка: Підручник. – 3-тє видання., випр. – Київ: Знання-Прес, 2008. – 447 с.
2. Корчак Я. Избранное. – Київ: Рад. шк., 1988. – 528 с.
3. 10 заповідей Януша Корчака для виховання дітей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://samorozvytok.info/content/10-zapovidey-yanusha-korchaka-dlya-vihovannya-ditey>

Науковий керівник: старший викладач О. О. Свириденко

СУСПІЛЬНА ЗНАЧУЩІСТЬ ПОСТАТІ УЧИТЕЛЯ У СУЧАСНОМУ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ

О. С. Хоменко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Актуальність дослідження зумовлене необхідністю визначення місця і ролі вчителя в психолого-педагогічному процесі, його особистісних характеристик та якостей у сучасному розвитку суспільства.

Професія вчителя – одна із найдавніших. Вона була і є затребуваною на всіх етапах розвитку людства. З року в рік педагоги передають свої знання і свій досвід, працюючи на благо людства. Усе в світі починається з педагога, тому її значимість неможливо переоцінити.

Школа завжди була, є і буде, з одного боку, провідником основоположних ідей суспільства і держави, з іншого – «дзеркалом», де миттєво відбивалися всі проблеми і протиріччя бурхливих суспільних змін. У свою чергу, вчитель як головна дійова особа педагогічного процесу завжди опиняється в центрі переломних подій, бере на себе відповідальність за успішність розв'язання нових завдань, створює умови для максимальної адаптації молодого покоління до життєвих ситуацій.

Мета дослідження полягає у розкритті постаті сучасного учителя та її суспільної значущості у психолого-педагогічному процесі.

Ця унікальна професія знаходиться поза часом і модою. Як і все на світі, вона зазнає змін. Учитель – довірена особа суспільства, місією якої є формування особистості молодшого покоління. Раніше це поняття викликало лише одну асоціацію – школа, проте сьогодні рамки професії розширені [1, 63].

В умовах становлення української державності, відродження національної духовності, формування національної гідності громадян роль вчителя у суспільстві зростає. Від учителя у суспільстві залежить розв'язання ще одного важливого завдання: забезпечення сприятливих умов для створення найбільшого багатства суспільства – інтелектуальних цінностей кожної людини зокрема і людської спільноти взагалі.

Педагог здійснює та відповідає за розвиток, освіту і виховання учнів. Крім надання знань, він повинен бачити соціальні, моральні та емоційні проблеми школярів. Орієнтуватись в психологічній ситуації дитячого колективу, вміти визначити лідерів,

мати з ними позитивний контакт, ставити самому собі високі моральні і професійні вимоги і власним прикладом пропонувати учням моделі поведінки або дій [2, 105].

Сучасні вимоги до педагога на межі тисячоліть висвітлені в законі «Про загальну середню освіту», де вказано, що педагогічним працівником повинна бути особа з високими моральними якостями, яка має відповідну педагогічну освіту, належний рівень професійної підготовки, здійснює педагогічну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров'я якої дозволяє виконувати професійні обов'язки в навчальних закладах середньої освіти. Він повинен бути людиною культури і вселюдських цінностей, провідником ідей державотворення і демократичних змін, людиною великої душі й доброго серця. Любов до дитини – це, за словами В. Сухомлинського, «плоть і кров вихователя як сили, здатної впливати на духовний світ іншої людини. Педагог без любові до дитини – це все одно, що співак без голосу, музикант без слуху, живописець без відчуття кольору». Йдеться про мудру, добру й вимогливу любов, що вчить жити [3, 61].

Думки В. Сухомлинського цілком збігаються з поглядами К. Д. Ушинського, що висвітлені у низці його праць, де вказано, що високе суспільне значення вчителя визначає серйозні вимоги до нього. Однією з найважливіших якостей, якою повинен володіти вчитель, є переконання. Він зобов'язаний виховати у своїх учнів певні погляди, а це можливо лише в тому разі, якщо учитель має власний світогляд. «Найголовніша дорога людського виховання є переконання, а на переконання можна тільки діяти переконанням» [4, 168].

У багатьох своїх роботах К. Д. Ушинський стверджує, що однією з найважливіших якостей учителя є володіння знаннями. Причому це не тільки предмет, який він викладає, а й спеціальні педагогічні знання. Учений закликає педагогів глибоко знати теорію та володіти мистецтвом виховання, оскільки педагогічній діяльності, «крім терпіння, вродженої здібності й навичок, потрібні ще й спеціальні знання» [4, 229].

Специфіка педагогічної професії визначається призначенням вчителя в сучасному суспільстві:

1. Вчитель – посередник між суспільством і людиною, що зростає. Він має передати дітям усе найкраще від попередніх поколінь і застерегти від суспільних вад і хвороб. Вчитель формує у молодого покоління не тільки знання, але й певний світогляд, ідеали, громадянську позицію, виховує духовно-моральні ідеали.

2. Професія вчителя – одна із наймасовіших та найнеобхідніших в Україні, адже з нього починається все. І хоча результати навчання і виховання учнів залежать від трьох чинників: хто навчає, кого навчають, як навчають, важко сказати, що важливіше. Безумовно, величезною у справі виховання є роль учителя, його особистості. Масовість професії сама по собі говорить про її значущість, але разом з тим вимагає особливості турботи кожного вчителя про підвищення суспільного престижу педагогічної професії.

3. Вчитель – це людина, діяльність якої спрямована в майбутнє. Вона орієнтована на формування людини, чия активність розгорнеться завтра, в інших умовах, які передбачити і спрогнозувати треба вже сьогодні.

4. Вчитель керує одним із найскладніших процесів – процесом формування людини. Складність цього процесу визначається постійними змінами в особистості вихованця. Тому не є ефективним використовувати один і той самий метод виховного впливу до певного учня в різний час. Головним в роботі вчителя є керування виникаючими в процесі навчання і виховання відношеннями. Вчитель повинен знаходити вірні педагогічні рішення за мінімально короткий час з урахуванням багатьох конкретних умов даної ситуації, що завжди є непростим завданням.

5. Суспільство покладає на вчителя особливу відповідальність. Учителю довіряють дитину в той період розвитку, коли вона найбільше піддається впливу. Учитель формує знання, вміння, звички, ідеали та життєві установки дитини, тобто в його руках доля всього життя людини. Платон писав, що, якщо чоботар погано виконуватиме свої обов'язки, то держава від цього не дуже постраждає, – в країні громадяни будуть тільки трохи гірше одягнені; але якщо вихователь дітей погано виконуватиме свої обов'язки, то в країні з'являться цілі покоління невігласів і нерозумних людей [1, 179].

Загальне сприйняття вчителя, його особистості, внутрішнього стану, формування довіри чи недовіри до його слів починається із враження, створеного його зовнішнім виглядом. Він повинен одягатися елегантно, з урахуванням вимог моди. Водночас його одяг має бути зручним для виконання необхідних педагогічних операцій: писання на дошці, роботи з демонстраційними матеріалами, нахилання, ходіння між рядами парт тощо. Уміле використання кольору, фактури, доповнень (гудзиків, пряжок тощо) також позитивно впливає на емоційний настрій учнів, дисциплінує їх, сприяє формуванню почуття міри, не відвертає уваги від навчальних занять. Естетичний смак потрібен йому і щодо використання інших компонентів зовнішнього вигляду (зачіска, косметика, прикраси) [2, 68].

Висновок. Отже, я переконана, що постать учителя є надзвичайно значимою у сучасному психолого-педагогічному процесі. Учитель – початок усіх професій. Він плідно працює у царині освіти, науки, культури, мистецтва, що свідчить про його наполегливість, відповідальність за долю учнів і суспільства в цілому. Які результати праці педагогів сьогодні – таким буде наше суспільство завтра. Справжній вчитель працює на майбутнє, випереджає свій час. Місія педагога – це не лише його власні інтереси, мотиви, плани. Він є посередником між дітьми та системою ідей, традиціями, культурою свого народу і людства. Його обов'язок – виховувати гідних людей, здатних примножувати здобутки людської цивілізації. Тому дуже важливим є той незаперечний принцип, щоб учителями були інтелектуально й морально підготовлені люди до роботи з дітьми.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н. П. Педагогіка / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2001. – 417 с.
2. Пальшкова І. О. Педагогіка: професійно-педагогічна культура вчителя / І. О. Пальшкова. – К. : Слово, 2011. – 192 с.
3. Сисоева С. О. Сучасні аспекти професійної підготовки вчителя / С. О. Сисоева // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 4. – С. 60–66.
4. Ушинский К. Д. Педагогические сочинения / К. Д. Ушинский. – М. : Педагогика, 1988. – 416 с.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент І. Т. Лещенко

ДУХОВНЕ СПІЛКУВАННЯ УЧИТЕЛЯ З УЧНЯМИ В ДОСВІДІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

К. М. Черноконь

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського на сьогодні є багатоаспектна та актуальна, її пронизує проблема проектування людини, яка ґрунтується на ідеї всебічного розвитку особистості. Його концепція поєднує в собі класичну і народну педагогіку. Найголовнішим у його житті була любов до дітей.